

Sygn. akt VI C 171/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2013 r.

Sąd Rejonowy w Oławie VI Zamiejscowy Wydział Cywilny w Strzelinie

w składzie:

Przewodniczący SSO w SR Iwona Łabęcka

Protokolant Agata Borczuch

Ławnicy:

po rozpoznaniu dnia 16 maja 2013 r.

sprawy z powództwa **E- Kancelaria Grupa (...) S.A. we W.**

przeciwko D. P.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. oddała powództwo

II. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanej 2.417,- zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Strona powodowa e- Kancelaria Grupa (...) S.A. w. W. wniosła o uznanie za bezskuteczną umowę darowizny z dnia 30.12.2008 r., na mocy której K. S. (1) darował pozwanej D. P. udział w ¼ części prawa własności w dwóch nieruchomościach położonych:

- w B. nr działki katastralnej 25/2, dla której SR w Oławie Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...),

- w B. nr działki katastralnej 26/3, dla której Sąd Rejonowy w Oławie Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...). Jednocześnie powódka wniosła o zabezpieczenie powództwa poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania ww. nieruchomości. Nadto wniosła o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 2.400 zł .

Uzasadniając swoje stanowisko strona powodowa podała, iż umową cesji wierzytelności z dnia 31.07.2009 r. nabyła od (...) Bank S.A. wszelkie prawa, należności i wierzytelności wraz z zabezpieczeniami wobec dłużnika K. S. (1) wynikające z umowy kredytu z dnia 11.08.2006 r. nr (...). W dniu 30 grudnia 2008 r. K. S. (1) zawarł umowę darowizny udziałów w wysokości ¼ prawa własności w nieruchomościach położonych w B. z pozwaną D. P.. Na skutek dokonanej darowizny dłużnik K. S. (1) stał się niewypłacalny, a co najmniej stał się niewypłacalny w większym stopniu, niż przed dokonaniem tej czynności. Według wiedzy powódki czynność prawna z dnia 30 grudnia 2008 r. przenosząca udziały w prawie własności K. S. (1) dokonana była z siostrą dłużnika – D. P., wobec czego czynność ta objęta jest domniemaniem z art. 527 § 3 k.c.

Pozwana D. P. wniosła o oddalenie powództwa w całości, oddalenie wniosku o ustanowienie zabezpieczenia i o zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. W uzasadnieniu

pozwana zarzuciła, iż strona powodowa nie wykazała przedłożonymi do pozwu dokumentami, aby zobowiązanie wynikające z umowy z dnia 11 sierpnia 2006 r. w rozmiarze objętym żądaniem pozwu istniało i było wymagalne w dniu dokonania umowy darowizny, jak również na dzień wniesienia pozwu. W szczególności strona powodowa nie wykazała, w jakiej dacie wypowiedziana została umowa kredytu oraz jaka kwota do zapłaty stała się wymagalna w związku z domniemanym wypowiedzeniem, na dzień poprzedzający zawarcie umowy darowizny. Ponadto w ocenie pozwanej, strona powodowa przy uwzględnieniu treści art. 530 k.p.c. była zobligowana już w pozwie zgłosić dowody wskazujące na to, że zawierając umowę darowizny dłużnik liczył się z tym, że działał z zamiarem pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, a więc że celem jego działania było spowodowanie swojej niewypłacalności i pokrzywdzenia wierzycieli. Ponadto strona powodowa nie wykazała, iż w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 sierpnia 2006 r. dłużnik K. S. (1) zawarł z (...) Bank S.A. umowę kredytu nr (...) (poprzedni nr (...)) na łączną kwotę 22.72,27 zł. Zgodnie z zawartą umową dłużnik zobowiązany był do spłaty zaciągniętego zobowiązania w 60 miesięcznych równych ratach, w terminach określonych w harmonogramie spłat. Dłużnik nie wywiązał się z zobowiązania, spłacił jedynie 25 rat określonych w harmonogramie spłaty. Data ostatniej płatności miała miejsce 22 września 2008 r. Od dnia 18 października 2008 r. dłużnik zaprzestał spłaty zaciągniętego zobowiązania.

Dowód:

- umowa kredytu z dnia 10.08.2006 r. wraz z oświadczeniem kredytobiorcy - k. 49-53

- harmonogram spłat – k. 58

Dłużnik K. S. (1) był współwłaścicielem w udziale wynoszącym 1/4 części działki nr (...) o poz. 0,56 ha oraz w udziale wynoszącym 1/4 części działki nr (...) o pow. 1,12 ha położonych we wsi B., gm. W., współwłaścicielką w 3/4 częściach była siostra dłużnika pozwana D. P.. Pozwana zamieszkuje w przedmiotowej nieruchomości wraz z rodziną. Przedmiotowa nieruchomość stanowiła majątek spadkowy po rodzicach.

W dniu 20 grudnia 2008 r. dłużnik K. S. (2) na mocy aktu notarialnego Rep A nr (...) zawierającego umowę darowizny przeniósł swój udział wynoszący 1/4 część we własności działek o numerach (...) położonych we wsi B. na rzecz swojej siostry - pozwanej D. P.. Pozwana darowiznę przyjęła.

Dowód:

- wypis z Aktu Notarialnego Rep A nr (...)z dnia 30.12.2008 r. – k. 102-103

- zeznania pozwanej D. P. – k. 175-175v

W dniu 31 lipca 2009 r. strona powodowa e- Kancelaria Grupa (...) S.A. w. W. w wyniku cesji wierzytelności nabyła od (...) Bank S.A. z siedzibą w. W. wszelkie prawa, należności, wierzytelności wraz z zabezpieczeniami wobec dłużnika K. S. (1) wynikające z umowy kredytowej z dnia 11 sierpnia 2006 r. Na dzień sprzedaży wierzytelności zadłużenie wynikające z umowy kredytu nr (...) wynosiło 18.484,79 zł. W dniu 23 sierpnia 2009 r. strona powodowa wystosowała do dłużnika pismo informujące go o zmianie wierzyciela. Zawiadomienie zostało przesłane na adres (...).

Dowód:

- umowa sprzedaży wierzytelności z dnia 31.07.2009 r. – k. 40-44v

- oświadczenie o cesji wierzytelności z dnia 20.09.2009 r. – k.46

- zawiadomienie o zmianie wierzyciela z dnia 23.08.2009 r. – k. 48

W dniu 28 czerwca 2012 r. Sąd Rejonowy w Lublinie, Lublin – Zachód w sprawie o sygn. akt VI Nc –e (...) wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, na mocy którego nakazał K. S. (1) zapłacić na rzecz strony powodowej e- Kancelaria Grupa (...) S.A. w. W. łączną kwotę 18.484,79 zł. Postanowieniem z dnia 01.10.2012 r. Sąd zaopatrzył ww. nakaz zapłaty w klauzulę wykonalności.

Dowód:

- akta sprawy INc – e (...)

Przed komornikiem sądowym przy Sądzie Rejonowym w Oławie – J. H. toczyło się postępowanie egzekucyjne skierowane przeciwko dłużnikowi K. S. (1) na podstawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty z dnia 28 czerwca 2012 r., zaopatrzonego na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 1 października 2012 r. w klauzulę wykonalności. Postanowieniem z dnia 21 grudnia 2012 r. komornik umorzył postępowanie wobec stwierdzenia bezskutecznej egzekucji. W pozwie skierowanym do Sądu Rejonowego w Lublinie oraz we wniosku o wszczęcie egzekucji strona powodowa wskazała jako adres dłużnika (...).

Dowód:

- akta postępowania egzekucyjnego KM 1888/12

- akta SR Lublin-Zachód

Relacje dłużnika K. S. (1) z pozwaną D. P. nie były bliskie. Dłużnik i pozwana są przyrodnim rodzeństwem (adopcyjnym). W 1990 r. dłużnik wyprowadził się z domu rodzinnego w B.. Nie utrzymywał kontaktów z rodziną, nie przyjeżdżał na uroczystości rodzinne i święta. Pozwana nie wiedziała, gdzie brat przebywa, czym się zajmuje. Widziała go rzadko. Ostatni raz w 2011 r. na pogrzebie matki. Dłużnik zmienił imię i nazwisko z G. B. na K. S. (1). W 2012 r. pozwana złożyła w Urzędzie Gminy wniosek o wymeldowanie dłużnika z dotychczasowego miejsca zamieszkania. Decyzją Burmistrza i Gminy W. z dnia 22 sierpnia 2012 r. dłużnik został wymeldowany z pobytu stałego w (...) gm. W..

Dowód:

- decyzja (...) W. z dnia 22.08.2012 r. – k. 99

- zeznania świadka R. M.- k. 173v-174v

- zeznania świadka K. K. – k. 174v

- zeznania pozwanej D. P. – k. 175-175v

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył, co następuje :

Podstawę prawną żądania pozwu stanowił przepis art. 527 k.c. w zw. z art. 530 k.c. W rachubę wchodziło bowiem działanie dłużnika K. S. (1) jako dokonującego przedmiotowej czynności prawnej w zamiarze pokrzywdzenia przyszłego wierzyciela. Przyszły wierzyciel to ten, którego wierzytelność powstała po dokonaniu przez dłużnika czynności prawnej krzywdzącej wierzyciela. Kwestionowana powództwem czynność prawna została dokonana 30 grudnia 2008 r., powód nabył wierzytelność w dniu 31 lipca 2009 r.

Zaskarżenie przez wierzyciela czynności prawnej dłużnika dokonanej przed powstaniem jego wierzytelności dopuszczalne jest tylko w wypadku, gdy dłużnik w chwili dokonywania czynności zdawał sobie sprawę, że w przyszłości będzie odpowiadał za dług i dokonał czynności aby tego uniknąć ze szkodą dla przyszłych wierzycieli. Nie jest przy tym istotne, czy osoba przyszłego wierzyciela była już wówczas oznaczona, czy dłużnik znał dokładnie wielkość wierzytelności i w jakiej konkretnie dacie ona powstanie oraz jaki czas dzieli chwilę dokonania przez dłużnika czynności prawnej krzywdzącej wierzycieli od powstania wierzytelności.

Artykuł 530 k.c. zastrzega przesłanki subiektywne w przypadku zaskarżenia aktów dokonanych przed powstaniem wierzytelności chronionej, uzależniając skuteczność roszczenia pauliańskiego m.in. od istnienia po stronie dłużnika zamiaru pokrzywdzenia wierzyciela. Powołany przepis dla uwzględnienia powództwa wymaga wykazania przez powoda, że dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. Wykładnia art. 530 k.c. prowadzi do wniosku, że niezbędne jest udowodnienie nie tylko faktu, iż zawierając kwestionowaną czynność prawną dłużnik liczył się z tym, że w związku ze swoją działalnością może mieć w przyszłości wierzycieli ale niezbędne jest udowodnienie, że przez czynność miał zamiar pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, a więc, że celem czynności było spowodowanie niewypłacalności i uniemożliwienie uzyskania zaspokojenia. Do takiego wniosku prowadzi brzmienie art. 530 i art. 527 k.c. W powołanych przepisach ustawodawca wyraźnie rozróżnił świadomość pokrzywdzenia aktualnych wierzycieli (art. 527 k.c.) i zamiar pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych (art. 530 k.c.). Wskazanie na zamiar prowadzi do wniosku, że ustawodawca wymaga celowego dążenia do pokrzywdzenia wierzyciela, nie wystarcza tylko świadomość pokrzywdzenia. (por. wyroki SN z dnia 28.03. 2003 r., IV CKN 1965/00, z dnia 9. 11.2011r. CSK 64/11).

Ciężar udowodnienia zamiaru pokrzywdzenia przez dłużnika przyszłych wierzycieli spoczywa na wierzycielu (art. 6).

Osoba występująca z powództwem o uznanie czynności dłużnika za bezskuteczne musi posiadać przymiot wierzyciela i jej wierzytelność powinna powstać najpóźniej w chwili wytoczenia powództwa.

Mając na względzie powyższą wykładnię art. 530 k.c. w ocenie Sądu, w okolicznościach niniejszej sprawy nie zostały wykazane wszystkie przesłanki mogące prowadzić do uznania przedmiotowej czynności za bezskuteczną. O ile strona powodowa miała legitymację do wystąpienia z tego rodzaju żądaniem na drogę sądową (zgodnie z art. 509 § 2 k.c. wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w tym możliwość zaskarżenia czynności zdziałanych z pokrzywdzeniem wierzyciela, strona powodowa uzyskała nakaz zapłaty i na jego podstawie wszczęła postępowanie egzekucyjne), to trudno było przyjąć, że zbycie nieruchomości przez dłużnika było świadomym działaniem mającym na celu pokrzywdzenie strony powodowej jako przyszłego wierzyciela. W ocenie Sądu strona powodowa nie wykazała, że dokonując spornego rozporządzenia udziałem w majątku nieruchomym, pod tytułem darmym i na rzecz siostry, dłużnik działał z zamiarem pokrzywdzenia przyszłego wierzyciela, powodowej Spółki., a więc, że celem jego działania było spowodowanie swojej niewypłacalności i pokrzywdzenie wierzycieli. Dłużnik mógł mieć co najwyżej świadomość, że umowa ta zmniejszy możliwość zaspokojenia się jego przyszłych wierzycieli; taki, przewidywany, efekt czynności nie jest jednak wystarczający dla skutecznego zaskarżenia czynności. W okolicznościach sprawy istotne było, że w okresie poprzedzającym kwestionowaną czynność dłużnik zalegał ze spłatą dwóch rat kredytu, zaś strona powodowa nie wykazała, w jakiej dacie została wypowiedziana umowa kredytu oraz jaka kwota do zapłaty stała się wymagalna w związku z domniemanym wypowiedzeniem na dzień poprzedzający zwarcie umowy darowizny. Ponadto brak dowodu aby w chwili dokonania darowizny dłużnik był niewypłacalny, oraz aby stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny (art. 529 k.c.). Pozwana wykazała natomiast, iż dłużnik od 1998 r. nie zamieszkiwał w Polsce, decyzją Burmistrza Miasta i Gminy W. z dnia 22 sierpnia 2012 r. został wymeldowany z pobytu stałego w (...). W takiej sytuacji uznanie, iż dłużnik dokonując w grudniu 2008 r. darowizny udziału wynoszącego 1/4 w rodzinnej spadkowej nieruchomości na rzecz swojej siostry, która jest współwłaścicielką w 3/4 częściach, miał na celu zamiar pokrzywdzenia w ten sposób przyszłego wierzyciela, czyli stronę powodową, nie znajduje uzasadnienia. Trudno bowiem jednoznacznie wykluczyć zamiar dokonania darowizny udziału w przedmiotowej nieruchomości przez dłużnika na rzecz pozwanej, która tam zamieszkuje wraz z rodziną, w celu uregulowania spraw majątkowych po zmarłych rodzicach, gdy z drugiej strony brak wyraźnych podstaw do przypisania darczyńcy zamiaru działania w celu pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli.

W niniejszej sprawie należy ponadto zwrócić uwagę na dodatkową okoliczność. Mamy bowiem wierzyciela poszukującego ochrony swojej wierzytelności, która powstała dopiero po dokonaniu przez dłużnika czynności, co wierzyciel ten mógł stosunkowo łatwo sprawdzić, oraz pozwaną, która z uwagi na relacje z bratem nie mogła nawet podejrzewać, że posiada on jakieś zobowiązania w Polsce. Nie tylko treść art. 530 k.c., ale także tzw. poczucie sprawiedliwości nakazuje w takiej sytuacji odstąpić od ochrony wierzyciela, który mógł zadbać sam o to, aby jego wierzytelność nie była zagrożona.

Z tych względów Sąd orzekł jak w sentencji wyroku, rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 k.p.c.